

laqueum incurrat Averni. Certi enim esse potestis quia si nostra culpa, aut aliqua vana fiducia modo erraverit, illud implebitur propheticum *sanguinem ipsius de manu tua requiram* (Ezech. III). Ista quippe ideo scribimus, quia Valtharum nostri senioris fidelem hodie excepimus de palatio remeantem, qui nobis prædictam deliberationem in sua fide, ex parte nostri senioris, ita ut prædiximus, affirmavit, A imo multoties deprecatus est, ut propter amorem Domini, ista vobis significarem, modisque omnibus consuleremus, ne ex vestra parte, vel vestra viva voce aliquid tale audiat, unde a sua salute vacillet. Aptius enim nobis cernitur simulari infirmitas, quam ut præparatam a Deo medicinam languens stomachus rejiciat. Bene vos valere optamus, dilectissime Pater.

EPISTOLA EJUSDEM AD NICOLAUM PP.

Mittit professionem suam, qua purgans se de causa Lotharii, acquiescere se atque obsequi docet statutis a pontifice in synodo Romana; proinde veniam et pacem implorat.

(Apud Mansi, Conc., tom. XV.)

Gloriosissimo Domini gregis pastori domino et beatissimo NICOLAÛ, summo et universali papæ, ADVENTIUS, humilis Metensium sedis episcopus, nunc et in æternum valere.

Christus Dominus Deus proprii sanguinis pretio acquisito gregi solita pietate prospiciens, vobis summi sacerdotii contulit dignitatem: cui inter plurima spiritualium virtutum ornamenta, quibus sanctam matrem Ecclesiam inimitabili sanctitate condecoratis, sacra etiam prisce auctoritatis dogmata affatim resplendent: quo Christiana plebs, efficacissimo tanti Patris exemplo feliciter imbuta, vitiorum monstra devitare, et auxiliante Deo æterna poterit præmia comprehendere, imo ecclesiastici ordinis disciplina vestris temporibus inviolabilis permanere. Unde mea parvitas omnesque divina dignatione mihi crediti, multipliciter congaudentes, magnas omnipotenti Deo gratias referimus, devotis precibus implorantes, ut Deus omnipotens vestri pontificatus apicem diu incolumem custodire dignetur, ad consolationem sanctæ suæ Ecclesiæ, omniumque fidelium animarum. Quippe cum inter sævissimas paganorum pressuras, densissimasque perversorum Christianorum simultates occuparemur, et per capita humilitatis nostræ Domini ovilis sollicitudinem gerere optarem, decreta excellentissimi apostolatus vestri nobis directa sunt. Super quibus responsa dignitati majestatis vestræ festinantissime currens præsentialiter dare viva voce desiderarem, nisi longæva senectus me gravidum redderet, et indeficiens corporis ægritudo frequenter atque inopinately spiritum exhalare cogeret. Magnum enim, et quasi totius meriti gaudium obtinerem, si ad limina apostolorum, vestramque desiderabilem et præeminentissimam præsentiam, virium imbecillitas me ire sineret. Sed quia podagrici dolores, et veterani mei artus optata denegant, omnipotenti Deo, et sancto Petro, atque incomparabili clementiæ vestræ magnitudini, meæ parvitatibus quantitatem committo, qui vices Dei tenetis, et in reverendissima summi principis cathedra versus apostolus residetis, ut vestris fovear solaminibus. Si enim fallaciter, quasi

B fautor vitiorum, in conspectu vestræ mansuetudinis diffamatus existo, si non corpore, mente tamen ad vestra sacra vestigia provolutus, humiliter peto ut excusationis meæ causas, nullo mendacii fuco obnubilatas, paternæ pietatis affectu recipere non dedignemini, quas capitulatim misericordiæ vestræ pandere studui.

I.

In catalogo sacerdotum nequaquam recipio Theutgualdum, quondam archiepiscopum, qui depositionis suæ sententiam a vobis prolatam hactenus patienter ferens, juxta præcedentem consuetudinem nihil omnino de sacro ministerio contingere præsumpsit: sed quasi mitissimus vir, incaute se proprio sermone lapsum, atque alterius pertinacissima obstinatione deceptum fatetur: et per humilitatis et obedientiæ viam incedens, a vestra pia largitate locum satisfactionis præstolatur.

II.

Guntharium quondam sacri palatii archicapellanus in episcoporum numero non suspicio, neque ei, vel fautoribus suis communicare præsumo, quoniam vetito usus est officio, et apostolicam floccipendere excommunicationem non metuit.

III.

Causam piissimi regis Lotharii, in præsentia vestrorum legatorum, præfati quondam primates Ecclesiarum, cum aliis archiepiscopis, eorumque coepiscopis, de duabus uxoribus in nostra urbe ventilantes, et magistratus nostri principatum obtinentes, quid de jam dicti nostri principis querela decreverint, vestram non latet sanctitatem. Ego igitur, teste Deo cum angelis et archangelis, arbitratus sum pariter vera manere, quæ plurimorum consulum astipulatione effabantur. Interea decernentibus tunc temporis præscriptis archiepiscopis, eorumque coepiscopis, solus ego, qui essem meritis et ordinatione novissimus, qui magistrorum auctoritatibus et iudiciis resisterem? Et ne forte in aliquo contra decretum Leonis papæ offenderem verebar, qui titulo 22 ita scribit: Igitur secundum sanctorum Patrum canones

Spiritu Dei conditos, et totius mundi reverentia consecratos, metropolitanos singularum provinciarum episcopos jus traditæ sibi antiquæ dignitatis intemperatum habere decernimus. Si enim a regulis præstitutis ulla aut licentia, aut præsumptione discesserant, ego penitus nesciebam. Unde et in Antiocheno concilio, capite 9 ita scribitur: Per singulas regiones episcopos convenit nosse, metropolitanum episcopum sollicitudinem totius provinciæ gerere: propter quod ad metropolim omnes undique, qui negotia videntur habere, concurrant, etc. Sola quippe plurimorum relatione de jam dicta querela, quæ in primordiis gesta sint, aure non oculo percepti: quia episcopus non eram, sed in excubiis templi beati Stephani protomartyris occupatus, novissime in regno domini Lotharii senioris mei expetitus a clero, et electus a plebe, pastoralis officii curam, Deus novit, non ultro ambiens, sed canonice invitatus accepi. Et multo amplius, si fieri potest, verbis archicapellani, ac cæterorum Patrum, qui interfuerunt, credulus exstiti, quam mihi metipsi, et si forte in aliquo simpliciter egi, restat ut ad magistrum veritatis recurram. Nunc ergo proferat singularis sapientia vestra normam in hoc facto, et ecce paratus sum obsecundare edictis vestræ auctoritatis, veluti Deo, in cuius persona cuncta profertis. Vestro enim sancto ac salubri consilio usus, iugo me obedientiæ humiliter submitto. Nam quamvis quorundam levitate contra me tumultuam detractionis sentiam, nisi de simplicitate, nullus me in hac re accusare potest. Fidenter enim dico: Ecce in cælo testis meus, et conscius meus in excelsis. Unde vobis electionis dicit: *Gloria nostra hæc est, testimoniam conscientiæ nostræ* (II Cor. III). Hinc enim beatus Gregorius papa in epistola Theodistiæ patriciæ directa, ita scribit (Lib. IX, epist. 39): In omne, inquit, quod agimus, vel quod extra de nobis dicitur, recurrere ad arcana mentis debemus. Etsi omnes vituperent, liber est quem conscientia non accusat.

IV.

Si decretum vestræ auctoritatis, iudicio sancti Spiritus, ab omni pastoralis officii regimine præfatos metropolitanos exutos definit, propter excessus sanctionum, et absolutionem anathematis a sede apostolica emissi super Ingeltrudem Bosonis uxorem, sciatis verissime, quia in ejus absolutione nequaquam particeps exstiti: et postquam illam veram relationem infæusto adulterii genere sauciata audivi, semper quasi mortiferum venenum abominatus sum. Communionem vero cum excommunicatis nullatenus habere universos moneo, si sacris uti ausi fuerint, sicut capitulum concilii Antiocheni quartum ostendit, quod communicantes eis ab Ecclesia abjici jubet.

V.

Sectatorem damnatorum, ac seditiosum, vel conjurationis, aut conspirationis reum, me penitus esse denego, faventibusque quibuscumque nequaquam assentire fateor: sed cum capite, id est sancta et venerabili sede beati Petri, cui claves regni cælorum commisit, in qua etiam petra Christus rex æternus sanctam edificavit Ecclesiam, contra quam portæ inferi non prævalebunt, canonice in omnibus me favere profiteor.

VI.

Porro sanctitas vestræ paternitatis inviolabiliter tensuit nullo modo pavendam bonorum admissionem pro temeritatibus et subscriptionibus: atque indulgentiam non esse denegandam, si vobiscum sapere, nostrumque per nosmetipsos, aut per legatos nostros assensum cum scriptis offerre studeremus. Noverit præcellentiæ vestræ sanctitas munificentissima, quod legatus noster, qui jam vobis statim professionem ostenderet, et multiplicibus verbis enuclearet, ideo tardavit, quia cæteros confratres nostros huc illucque de diversis partibus advocans, vobiscum sentire unanimiter et sapere hortatus sum. Eorumque omnium generaliter unanimitate comperta, quasi præconem legati nostri, in ipso margine presentis vitæ constitutus, vestræ sanctæ paternitati præmisi, præsentem videlicet litterarum portitorem. Nihil in me ambiguum, nihilque damnabile remanere patior, cui viam omnis carnis arripere proprii corporis resolutio pollicetur. Sed in omnipotentis Dei misericordiam valde confido, quod mihi peccatori spatium hujus calamitosæ vitæ concedere debeat, quousque digna satisfactione purgatus, vestræ paternæ pietatis gratiam petenti redditam intelligam. neque receptum in vestro Deo digno consortio congratuler. Credimus enim quod, favente Deo, et apostolorum omnium principe, qui in eleemosynis, et jejuniis, et furtivis orationibus spiritualiter occupati estis, omnibus viribus divina dispositione providere debeatis, ne pro falsidica deceptione vivens in Christi corpore membra moriantur. Igitur si meis lacrymosis precibus vestra misericordia in aliquo flectitur, per sanctam et individuam Trinitatem humiliter deprecor, ut per latorem præsentium litterarum, si amplius esse non potest, saltem de vestra sancta manu naufragio vitæ constitutus illud recipere merear, quod infans magister vester Christus, quibusdam discipulis hæsitantibus januis diversis apprensens, imprecatu est dicens: *Pax vobis* (Jonn. XX). Excellentiam sanctitatis vestræ assiduis votis et precibus diu incolumem vigere humiliter exoramus.